

Erityistä tukea tarvitsevien ohjaus ja tuki käsityön opetuksessa

Teksti: Johanna Ala-Nissilä

Näkövammaisen oppilaan opetuksessa värejä voi havainnollistaa tuttujen esineiden ja asioiden avulla. Kuva: Canva

Taito- ja taideaineiden merkitys erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden hyvinvoinnille ja kouluviihtyvyydelle on tutkitusti suuri. Tukea tarvitsevalla lapsella tai nuorella saattaa usein olla haasteita sosiaalisissa taidoissa, mikä vuoksi integroituminen taito- ja taideaineiden ryhmiin on ensiarvoisen tärkeää. Ryhmään kuulumisen tunnetta, osallisuutta ja onnistumisen kokemuksia voidaan käsityön tunneilla vahvistaa erilaisilla yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla. Käsityössä toteutettavien työtapojen avulla erilaiset oppijat voivat harjoitella itseohjautuvuutta, pitkäjänteisyyttä ja saada mahdollisuuden toimia aktiivisina ryhmän jäseninä. Itse kädentaitojen oppimisen lisäksi käsitöitä tehdessä opitaan myös monia tärkeitä sosiaalisia taitoja, kuten vuoron odottamista, epäonnistumisen ja epävarmuuden sietämistä sekä oman ja toisen työn arvostamista.

Työ- ja vuorovaikutustapojen, oppimisympäristön ja oppimistehävien valintoja tehdessä käsityönopettajan tulee joustavasti huomioida oppilaiden erilaiset edellytykset, tarpeet ja käsityön oppiaineen tavoitteet ja tehdä niiden mukaan eriytettyjä ratkaisuja. Tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla on erityisen tärkeää kannustaa häntä nauttimaan tekemisestään ja kehittämään taitojaan itselleen sopivalla tavalla. Tukeamalla oppilaan omia ratkaisuja vahvistetaan sekä minäpystyvyyttä että uutta luovan tiedon rakentumista ja tiedon ottamista käytäntöön yksin tai yhdessä muiden ryhmän jäsenten kanssa.

Käsityön toiminnallinen oppiminen, prosessin ohjaus ja annettu tuki edellyttävät riittävästi aikaa ja tilaa. On valitettavan yleistä, että resursseja tukitoimiin ei useinkaan ole

tarjolla riittävästi. Käsityönopettajan tehtäväksi jääkin suunnitella oppitunnin kulku, välineet ja työtavat huolellisesti niin, että hän pystyy vastaamaan monen, erilaisen oppijan tarpeisiin tarjoten samalla turvallisen ja kannustavan oppimisympäristön.

Koska oppimistapoja ja -tarpeita on yhtä monta kuin luokassa on oppilaita, voi kokeneellekin opettajalle tulla vuosittain vastaan uudenlaisia haasteita ja ongelmia ratkottavaksi. Olemme koonneet käsityönopetusta varten lyhyet muistilistat asioista, jotka kannattaa ottaa huomioon erilaisista tukea tarvitsevien oppilaiden opetusta toteutettaessa. Jos työskentelet koulussa, jossa on monta käsityön oppiainetta opettavaa opettajaa, kuten luokanopettajia, voit monistaa listan kaikkien työn tueksi esimerkiksi opettajanhuoneen seinälle.

Keskeisiä toimintatapoja tukea tarvitsevien käsityönopetuksessa:

- Oppimisympäristön selkeys
- Rauhallisuus ja turvallisuus
- Havainnollistaminen ja kertaaminen
- Riittävä määrä taukoja ja aikaa työn valmistamiseen
- Välitön palaute ja motivaation ylläpitäminen

Toiminnanohjaus

-Tarvikkeiden paikkojen merkintä luokkatilassa kuvia käyttämällä ja työvälineiden nimeäminen esimerkiksi tarrakoneella

-Käytettävien työvälineiden kerääminen oppilasta varten ennen tunnin alkua

-Tehtävän työn kannalta oleellisten peruskäsitteiden kertaus joka tunnin alussa

-Vaihe vaiheelta etenevän työhöjeen käyttäminen

-Aikakorttien käyttäminen oppilasta ohjattaessa (tee vielä 5 min ja sitten tauko)

-Oppilaan valmistaminen työn lopettamiseen riittävän ajoissa aikakortteja käyttämällä (30 min aikaa, 15 min aikaa, 5 min aikaa)

Näkövammaisen huomioiminen

Oppimisympäristö kannattaa suunnitella niin, että tarvikkeet ja työvälineet ovat luokassa aina samoilla paikoilla. Ennen ensimmäistä oppituntia luokkatila on hyvä käydä läpi näkövammaisen oppilaan kanssa rauhassa tunnustellen.

Tavaroiden paikkoja voi merkitä oppilaalle eri tuntuja kangaspaloja tai nauhoja käyttäen. Merkit voi suunnitella oppilaan kanssa yhdessä kankaista muistisääntöjä paikoista: Mikä kankaista muistuttaisi eniten villalankoja? Merkitään sillä lankojen säilytystila. Entäpä liukas ja sileä satiinikangas? Voisiko sillä merkitä vaikkapa paikan, jossa säilytetään saksia.

Ennen uuden työn aloittamista mallityöhön, käytettäviin materiaaleihin ja työvälineisiin tutustutaan tunnustelemalla.

Opettaja voi ohjeistaa oikeita työasentoja pyytämällä oppilasta kokeilemaan opettajan käsien asentoja eri työvaiheissa.

Värejä valittaessa kannattaa materiaaleja kuvailla oppilaalle mahdollisimman yksityiskohtaisesti vertaamalla väriä jonkin asiaan tai esineeseen, jota oppilas on varmasti koskenut aiemmin (esimerkiksi puhdas valkoinen kuin kylmä lumi tai luonnonvalkoinen kuin pehmeä jauho).

5 valittua

Palstalle poimitaan viisi parasta vinkkiä vaihtelevista aiheista

Teksti: Janita Perttula

Apu sallittu

Käsitöitä voi tehdä vaikka yksikätesesti, jos vain on sopivasti apua tarjolla. Pienet apuvälineet, ergonomiset ratkaisut ja turvalaitteet voivat tuoda uudenlaista onnistumisen iloa, vaikka tekijällä yleensä olisi haasteita käsitöiden äärellä. Esittelemme viisi valittua käsityön pikkuapuria, jotka voivat tehdä elämästä helpompaa ihan ilman haasteitakin.

Käsityökehys

Apusylvi on käsityökehys, joka pitää työt paikoillaan ja mahdollistaa työskentelyn jopa yksikätesesti. Kehyksen kehitti alun perin kajainlainen mies, joka yhdessä toimintaterapeutin kanssa tahtoi auttaa vaimoaan palaamaan rakkaan käsityöharrastuksensa pariin osittaisen halvaantumisen jälkeen. Apusylviä voi hyödyntää esimerkiksi virkkauksessa, makrameessa ja kirjontatöissä, mutta näppärää kehystä voi soveltaa muihinkin tekniikoihin. Lisää vinkkejä ja käyttöideoita löytyy valmistajan verkkosivuilta ja Instagramista.

Kuva apusylvi.fi.

Sormisuoja

Erilaiset käsien suojat ovat tuttu juttu kovien materiaalien koneissa, mutta myös pehmeällä puolella on tarjolla vastaavia turvalaitteita. Monella valmistajalla on saatavilla esimerkiksi

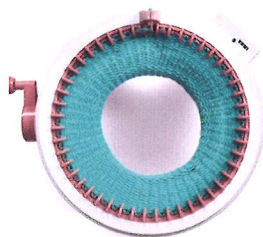
ompelukoneen paininjalkaan kiinnitettäviä sormisuoja. Pienet tai isot näpit eivät kovassakaan menossa tai kiireessä ajaudu neulan alle, kun ensimmäisenä vastassa on metalliritilä, eikä rytmikkäästi tikkaava neula.

Kuva husqvarnaviking.com.

Neulemylly

Kaikilla eivät sormet syystä tai toisesta taivu neulepuikkojen kanssa yhteistyöhön, mutta se ei tarkoita etteikö neuleita voisi silti valmistaa. Pipoja, huiveja ja muita pieniä asusteita syntyy myös pienen pyöröneulekoneen avulla. Silmukoiden luominen ja neulemyllyn pyörittäminen on helppo oppia, mutta vaatii kuitenkin sen verran tekijän huomiota, että mistään käsityöautomaatista tai neuletulostimesta ei ole kyse. Muotoiluharjoituksesta menee myös se, että mieltii, mitä valmiista tuubista tai tasoneuleen palasta voisi tehdä.

Kuva paapo.fi

Langanpujotin

Huono näkö tai jähmeät sormet voivat tehdä langan pujottamisesta neulan silmään niin haastavaa, että ompelumotivaatio tipahtaa ennen kuin päästy alkuunkaan. Hauskan linnuksi muotoillun langanpujotimen nokassa on väkänen, jonka avulla lanka on helppo pujottaa neulansilmään ja selässä oleva leikkuri viimeistelee prosessin katkaisemalla langanpään siistiksi. Erilaisia langanpujottomia on tarjolla niin käsineuille, kuin myös ompelukoneeseen.

Kuva: prym.fi.

Ergonomiset puikot

Muovista valmistetut ergonomiset neulepuikot sopivat mainiosti aloittelevallekin neulojalle ja helpottavat myös motoristen haasteiden äärellä. Kevyet puikot eivät tipahda työstä kuten metalliset vaikka käsiala olisi miten löysää. Pisaran muotoinen kärki helpottaa silmukan kulkua puikolla ja kolmimainen varsi tukee otetta. Eri-tyismaininta myös ääniyliherkkydestä kärsiville, sillä näistä hiljaisista puikoista ei saa kilinää aikaan yrittämälläkään.

Kuva: prym.fi.